

Funguje prevence kriminality v době krize?

Život v době pandemie přináší změny v ekonomice, ale i v mnoha rodinách. Jak na tyto okolnosti reagují svými aktivitami odborníci na prevenci? To si představíme v následujícím přehledu a bude řeč nejen o tom.

Dozvíte se také, že i v sociálně vyloučených lokalitách, nesedí s rukama v klíně ani asistenti prevence kriminality. Vezmeme tedy všechny aktivity pěkně popořádku...

Za všechny můžeme jmenovat problematiku domácího násilí, úspěšný projekt Asistent prevence kriminality a také gesci odboru nad dobrovolnickou službou. Odbor prevence kriminality, spolu s Policií ČR, pečlivě sleduje aktuální vývoj trestné činnosti a reaguje zveřejňováním informací, rad a doporučení jak široké veřejnosti, tak dalším pracovníkům v oblasti prevence kriminality po celé ČR (zejména na webu www.prevencekriminality.cz).

Domácí násilí

Katastrofy obecně narušují prostředí rodin a zvyšují jejich zranitelnost vůči domácímu násilí. Lidé izolovaní např. v důsledku karantény nebo nouzového stavu mají pocit, že ztrácejí kontrolu nad svým životem. Pravidelná práce, vzdělávání, cvičení, zábava a socializace jsou narušeny. Mezi devastující důsledky pandemie koronaviru patří mj. existující podmínky strukturálního násilí. Tyto podmínky byly i před pandemií, ale ani tak je nemůžeme tolerovat jako „normální“.

Domácnost je místem bezpečí, které je třeba zachovat

Rodina, která by měla představovat bezpečné útočiště pro své členy, se začíná měnit, zlost a agresivita násilné osoby narůstá přímo úměrně strachu a obavám oběti. Tuto eskalaci sledují děti a nerozumí jí. Ti, kdo se dopouští domácího násilí a jsou ochotni se problému postavit tváří v tvář, by se měli obrátit na kteroukoliv organizaci, která se věnuje práci s osobami, které nevládnou agresí ve vztazích nebo u nichž se taková agrese hromadí.

K zajištění ochrany osob ohrožených domácím násilím může policista podle zákona o policii využít oprávnění vykázat násilnou osobu na deset dní ze společné domácnosti. Vzhledem k tomu, že je vyhlášen nouzový stav a omezen pohyb osob, je v případech osob, kterým byla nařízena karanténní opatření, nutné zvážit, kam takovou osobu umístit v případě jejího vykázení. Taková osoba nemůže dočasně bydlet např. u rodičů nebo kamarádů, případně ani být ubytovaná v hotelu či na ubytovně, protože taková zařízení jsou uzavřena. Pro takové případy byla usnesením vlády v jednotlivých krajích dohodnuta spolupráce policie s krajskými krizovými štáby a hygienickými stanicemi, které vymezí objekty (např. školu, ubytovnu), kam je možné takové osoby umístit. Pokud nebude násilník vykázan, přistupuje policie k tzv. monitoringu, kdy následně kontroluje situaci v rodině, aby nedo-

cházel k dalším násilným incidentům. O takovém postupu je oběť i násilná osoba informována.

Ministerstvo vnitra se dále v souvislosti s případy domácího násilí podílí na dalších opatřeních, která byla zavedena v současné koronadobě. Distribuuje do každého kraje ochranné pomůcky, policie bedlivě sleduje vývoj případů domácího násilí, aby v případě jejich nárůstu přistoupila k dalším krokům, a klíčová je i spolupráce s Asociací pracovníků intervenčních center, která poskytuje pomoc obětem domácího násilí.

Dotace

Během února a března rozhodoval odbor prevence kriminality MV o přidělování dotací. Oblasti, do nichž tyto dotace směřují, jsou velmi potřebné i v současné době boje s negativními dopady koronaviru. Jedná se o již zmiňovanou práci s násilnou osobou, podporu asistenčních a krizových linek pro oběti trestných činů či jejich blízké, preventivní aktivity Policie ČR či podporu prevence kriminality v obcích a krajích. U této podpory, která je svým objemem v rámci dotací prevence nejvyšší, bylo rozhodnuto, že ministerstvo podpoří zejména akce, které mohou přispět ke zvládnutí této mimořádné situace v obcích, jako jsou asistenti prevence kriminality, domovníci-preventisté či městské kamerové a dohlížecí systémy určené na dohled nad veřejným pro-

Asistentky prevence kriminality v Janově šijí roušky

stranstvím. Dále OPK MV dotacemi podporuje i rozvoj dobrovolnické služby, která se v době koronavirové krize také stala nedílnou součástí pomoci.

Asistent prevence kriminality

V souvislosti s pandemickou krizí stojí za zmínku projekt Asistent prevence kriminality, který je nejúspěšnějším a nejžádanějším projektem prevence kriminality v sociálně vyloučených lokalitách. Tento projekt má prokazatelně pozitivní výsledky a dopady na zvýšení veřejného pořádku a bezpečí v problémových lokalitách a na zaměstnanost dlouhodobě a obtížně zaměstnatelných osob.

Odbor prevence kriminality již na počátku krize vydal doporučení pro obce, které jsou do projektu zapojeny, aby k dodržování pravidel chování a poskytování pomoci v obcích, a speciálně v sociálně vyloučených lokalitách, v době omezení volného pohybu osob využívaly i asistenty prevence kriminality.

Asistent prevence kriminality je zaměstnancem samosprávy. Podílí se na prevenci kriminality v obci, přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, předchází možnému protiprávnímu jednání svou přítomností, a zejména svými komunikačními schopnostmi, vystupuje jako mediátor možných sousedských sporů, monitoruje dodržování čistoty veřejných prostranství, pomáhá ostatním občanům v sociálně vyloučené lokalitě. Při své činnosti je asistent řízen strážníkem v roli mentora, se kterým úzce spolupracuje.

Jako konkrétní příklad dobré praxe můžeme zmínit Ústí nad Labem či Litvínov – Janov. Zatímco v Ústí nad Labem se asistenti prevence kriminality Městské policie Ústí nad Labem zapojili do pomoci strážníkům s rozvozem dezinfekčních prostředků a hygienického materiálu do domovů seniorů a dalších zařízení, které spravuje statutární město Ústí nad Labem, tak v Litvínově – Janově asistentky prevence kriminality (jedná se o samé ženy), kromě plnění úkolů v souladu s rozpisem služeb, v mimopracovní době nezištně pomáhají šitím roušek a jejich distribucí zvláště seniorům a dětem v domovech.

Nicméně hlavní činností, ve které se během pandemické krize asistenti prevence kriminality osvědčili, je dohlížení na dodržování nařízených opatření, zejména omezeného pohybu občanů,

V Ústí nad Labem asistenti prevence kriminality pomáhali s distribucí ochranných prostředků

FOTO: ARCHIV OPK Zx

či na základní preventivní opatření, nošení roušek. V sociálně vyloučených lokalitách dokáží využít své komunikační schopnosti, místní a osobní znalost občanů i své navázané kontakty.

Dobrovolnická služba a Ministerstvo vnitra

V roce 2010, který byl Evropským rokem dobrovolnictví, vznikly v pracovní skupině Dobrovolnictví při mimořádných událostech a krizových stavech, kterou koordinuje Ministerstvo vnitra, tzv. panely. Jedná se o systém organizované pomoci dobrovolníků, který vychází ze zkušeností s povodněmi a je připravován i na další přírodní a ekologické katastrofy. Do praktické organizace a koordinace dobrovolníků je zapojen integrovaný záchranný systém (koordinace Hasičským záchranným sborem) i krajský úřad a nestátní neziskové organizace působící v daném regionu. Dobrovolníky vždy zastupuje v rámci panelu představitel jedné nestátní neziskové organizace, který působí jako hlavní koordinátor pro další nestátní neziskové organizace na území.

I v rámci letošní pandemické krize byly v některých krajích panely aktivovány a i díky nim byla dobrovolnická činnost koordinována tak, aby se rychle a včas dostala potřebným. Na stránkách Ministerstva vnitra je volně ke stažení brožura „Pravidla dobrovolnické pomoci při mimořádných událostech“, kterou vydala výše zmíněná pracovní skupina jako pomůcku pro veřejnou správu, občany a neziskové organizace.

Prostřednictvím Ministerstva vnitra, potažmo odboru prevence kriminality,

do jehož gesce spadá naplňování zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, jsou dotačně podporovány stovky nestátních neziskových organizací, které nejčastěji organizují pomoc dobrovolníků ve všech oblastech života, např. sociální, zdravotní, kulturní nebo pomoci při mimořádných událostech, čehož jsme svědky v době koronakrize. Od května 2020 začnou ve většině krajů ČR působit také regionální dobrovolnická centra financovaná Ministerstvem vnitra v rámci evropského projektu Rozvoj dobrovolnictví v ČR, která pomohou dobrovolnickou pomoc ještě lépe koordinovat, podporovat a propagovat. ■

Odbor prevence kriminality MV

! Seznam organizací, které Ministerstvo vnitra, odbor prevence kriminality, v rámci prevence domácího a genderově podmíněného násilí podporuje dotačním programem, naleznete na stránkách Ministerstva vnitra nebo na www.prevence-kriminality.cz, včetně kontaktů na další pomáhající organizace.

Za všechny uvádíme:

- Diakonii ČCE – Středisko křesťanské pomoci v Praze
- Informační a poradenské centrum pro muže a ženy, kteří mají konfliktní vztahy se svými blízkými – VIOLA
- Další organizace jsou i v Královéhradeckém, Pardubickém Moravskoslezském i Jihomoravském kraji.